

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo administracije in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna števil. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

J. J. Strosmajer.

II.

Čitamo v izpovedstih (confessiones) sv. Avguština, v katerih tako iskreno in skesano opisuje življenje svoje do spreobrnjenja in povrnjenja svojega v Afriko, kako je iskajoč resnice najprej Manihejcem, potem Skeptikom in nazadnje Platonikom dospel v roke, in dolgo časa blodil po prostranem polji človeškega znanja, dokler je ni naposled v vsej svetlosti našel v cerkvi Jezusovi, in potem jo je povsod za resnico oznanoval z vso močjo svojega prepričanja, z vsem ognjem svoje ljubezni.

S tako nenavadno krepkostjo uma, s tako močjo svojega prepričanja razlagal je prevzvišeni gospod biskup Josip Juraj Strosmajer katoliški gimnazijalni mladosti Osješke gimnazije veliko resnico cerkve katoliške: o potrebi sv. vere Jezusove, in sicer o priliki, kedar jo je pri izpraševanju iz veronauka konec preteklega meseca januarja osrečil bil s svojo pričnostjo. Oni, ki so srečni bili prevzvišenega g. biskupa poslušati, ne bodo pozabili onega časa, kedar je z veliko mislijo na visokem čelu, z divnim duhom v plamečih očeh vstal, da spregovori besede duševnega življenja, in da z ognjem sv. vere Jezusove, v katerem sam gori, vname srca pričujočih. Pri tem ne veš, čemu bi se bolj čudil, ali primernosti izbranega predmeta v tej dobi nabožne vnemarnosti, kedar se v tisač pohujšljivih spisih od vsakoršnih zanikarnikov napadajo krščanske in katoliške verske resnice in se širi najgrji materializem in indiferentizem; ali temeljitosti

dokazov, ali jedrnatosti govora ali uglajenosti oblike? Vsemogoči Bog daj, da seme besede božje po biskupu Strosmajeru, kateri z redko bistrino svojega uma zre resnici vselej na dno, v mladostna srca katoliške gimnazijalne mladine Osješke vsejano, najde rodovitno zemljišče, in porodi stoterni sad. Mi pa si smatramo za sv. dolžnost, ta krasni govor tega velikana priobčiti v „Kat. Listu Zagr.“, po katerem naj brez pristavka z dosedanjo vpeljavo vred prinese ga „Slovenec“, naj luč biskupa Strosmajera sije tudi po daljnih krogih, in naj se radujejo njegovega govora tudi oni, kateri niso imeli sreče osebno slišati prevzvišenega gospoda.

Kedar je zvršil VIII. razred izpraševanje iz veronauka, pozdravi prevzvišeni gospod biskup Strosmajer zbrane gospode profesorje in katoliško gimnazijalno mladino s sledečim govorom:

Moja gospoda!

Nikdar ni bilo naroda ni društva brez vere in brez postav; in kedar bi človek tudi poskušal odreči se vsake pozitivne od Boga dane vere, tedaj koj bi postal sam sebi vera, to je: on bi na prestol božji povzdignil svojo lastno praznoto, oholost in okrutnost, delo rok svojih, in velikrat tudi delo greha in hudobij svojih. To, kar sem rekel, ni prazna domišljija, nego prava verstvena (religiozna) povest dveh najbolj vzobraženih in največih narodov starega veka Grkov in Rimljanov.

Vera krščanska, katero mi spoznavamo, čudna je in vzorna: zares božja. Sveti njen začetnik se je ponižal do slabosti narave naše,

da nam pridobi pravico in moč vzdigniti se do višine njegove izvrstnosti. Po veri naši je pravi in živi Bog postal človek, da mi v polti človeški postanemo deležniki božjega bitja, pravi sinovi božji, nasledniki one sreče in blaženosti, katere zastoj iščemo na tem svetu, kajti se najti more edino v krilu ali v naročji božjem.

Evropa in evropski narodi imajo vso svojo prednost nad Azijo in azijskimi narodi zahvaliti edino krščanstvu. Nam žalibože ni treba daleko potovati, da Azijo prisposodobimo z Evropo. Glejte Azije prek Une in Save, in naša sorodna kri, to so Indijci pa Japanezi, kateri so toliko zaostali za nami. Moja gospoda! Danes se v nekaki pisani vstavi išče klica preporoditvi Turške; a ne misli se, da mrtva črka na tem svetu še ničesar oživila ni; mrtva črka pa ostane vse to, česar ves narod ne čuti za živo nujno in potrebno svojo. Ko bi bilo v vstavi sami življenje, blagost in sreča, koliko bi že narodov bilo srečnih in v napreduku!

Po nekaki pisani črki želi svet priti do enakosti, ali pozabil je, da prave in bratovske enakosti ne more biti razun ondi, kjer se časti on, kateri je iz ljubezni do nas postal suženj na drevesu sv. križa, da nas osvobodi od sužnosti greha in poželjivosti naše, od oholosti in trdosrčnosti naše in da nas s svojo krvjo posvečene in prerrojene pripelje k sveti edinosti svojega lastnega bratinstva. O pravi edinosti pak se ondi govoriti ne more, kjer en del človeštva, to je ženski spol, čemi v hudi sužnosti. Ženski spol od sužnosti rešiti pak more samo on, kateri je v božji svoji materi na tem

Krimska vojska (1853—1856.)

Spisal J. Steklasa.

(Dalje.)

Ker tedaj Turška ni hotela pristati z lepa na ruski zahtev, hotel jo je Nikolaj prisiliti; zatoraj se je zbrala pri Sevastopolu velika ruska mornarica, na Prutu pa mnogobrojna vojska. Sultan Abdul Mešid, ki je imel za velikega vezirja po evropski naobraženega Redšid pašo, preplašil se je vsled tega ter prosil za pomoč pri zapadnih državah. Napoleon III. je bil precej pripravljen, da pomaga Turški ter Rusko poniža in sam svoj prestol ovenča z zmagovitimi boji. Tudi Anglezka se ž njim zedini. Obedve mornarici se oborožite ter 14. junija prijadrate v zaliv Besika; tukaj ste stražile Dardanele. V Rusiji se je smatrala vojska proti Turški za sveto ter je bilo vse za njo vneto, kakor je to tudi dandanes, z druge strani pa se tudi ni mislilo na posebno podporo od zapadnih držav, zatoraj je car zapovedal knezu Gorčakovu, da prestopita dva vojskina oddelka, vsaki 40.000 vojniov, pod vodstvom generalov Lüdersa in Danneberga, reko Prut ter zasedeta podonavski kneževini, kot „posebni zalog“, kakor

se je ruska vlada izrazila, za svoje zahteve od Turške. Vse evropske vlade so se vznemirile, ko so čule, da so Rusi poseli Moldavijo in Vlaško. Poslanci vevlasti so se brž sešli na Dunaji, kjer so sestavili noto (pismo), po kojey se Turški svetuje, da dovoli Rusiji vse, samo pokroviteljstva nad krščanskimi narodi ne, kar naj se pa tudi ne zanika izrečno, ampak zamolči (31. julija). Ali car Nikolaj je tolmačil noto po svojem mnenju, kakor da se popolnoma vjema z njegovimi zahtevami, ki jih je stavil v Carigradu; v Londonu in Carigradu pa je bilo javno mnenje odrešito proti popustljivosti njihovih vlad. V anglezkem parlamentu (zboru) je napadel Layard ministerstvo radi nagibanja k Rusiji; v Carigradu pa je staroturska stranka zahtevala od sultana, da naj odstopi, ali pa rusko noto prekličje. Sultan je se ve da javno mnenje ubogal ter noto zavrgel.

Med tem je pa cesar Nikolaj na shodu s cesarjem Franjem Josipom I. v Olomucu (sept. 1853) in kmalu potem s Fridrikom Viljelmom IV. v Berolinu zadobil neutralnost obeh držav, sicer pod pogojem, da ruske čete ne smejo čez Donavo v turške pokrajine. Turška pa se je tudi pripravljala z vsemi silami za vojsko. Davki so se pobirali za več let naprej, redna

vojska se je povečala in prostovoljci se zbirali. Česar sami niso imeli, dajali so jim anglezki kramarji, kakor še dandanes. Sovrašstvo proti Rusom se je vžigalo po muslimanskih fanaticih; povsodi se je nagovarjalo za sveti boj proti kristjanom. Nekaj pomoči so dobili Turci tudi od vasalnih držav Egipta in Tunisa. 4. oktobra napovedala je Turška Rusiji vojsko, ako se ne umakne precej iz podonavskih kneževin, in 1. novembra se je razglasil turški bojni oklic. Omer paša je stal z glavno turško vojsko na desnem bregu Donave. Pri Vidinu je prebrodil na levi breg ter je tukaj pri Oltenici v učvrščenem taboru odbil napad ruske vojske (4. nov.) Na drugem mestu pa so bili Turci popolnoma potolčeni. Ruski admiral Nahimov, ki je zapovedoval ruski mornarici pri Sevastopolji, vpotrebil je neki megleni dan ter napadel turško brodovje pod vodstvom Oman paše v zalivu sinopskem (30. nov.) Turci so se borili zdvojno; dva turška barkadora sta rajše svoji ladiji potopila, nego da sta se podala. V kratkem času je bojna veština ruskih mornarjev popolnoma pokončala turško brodovje. Ta ruska zmaga vznemirila je v Anglezkej jako javno mnenje; Aberdeen se ni mogel nič več držati, in Palmerston je postal

svetu ženo povzdignil do največe časti in njej v rodovini in družbi odkazal prvo mesto. Krščanstvo je edino sposobno ženski glavi zopet povrniti prirojeno svetlost slike in prilike božje ter jo osvoboditi od ostudne zanikernosti. Po krščanstvu samo more žena postati blagoslov božji v rodbini in družbi človeški; v rodbini domača svečenica in naravna gojiteljica svetosti, dobrotnosti, vernosti, sloge, potrpljivosti in delavnosti, v družbi živa slika in prilika tiste ljubezni, blagosti in daritevnosti, ktera se nam kaže v materi božji pod darilnikom (altarjem) sv. križa. Naj ima katerokoli društvo vse predstva novega in starega življenja, pa je žena zaostala revna sužnja, slepo orodje strasti in poželjivosti človeške: nikdar in nikdo na svetu ne prerodi in ne vzbudi takega društva; ono ostane na veke grob poln smrada in gnjusobe, bodisi mu vnanjščina kakor že obeljena!

Zdravila iščejo starim ranam človeškega društva v mrtvi črki, dokler povest vseh časov dokazuje, da se to zdravilo edino najti more v srcu, ktero je za nas na lesu sv. križa bilo prebodeno, in v onih ranah, ktere je Bog sam odmenil za ceno človeškega zveličanja; vzemi človeku to srce in to ceno, koj se pokažejo na telesu človeškem grde rane društva predkrščanskega, koj se ponovi staro suženjstvo; človek postane plen ljudske pohotnosti, oholosti in okrutnosti ali neusmiljenosti. — Gospoda moja! Vse kar se je kedaj na svetu storilo za siromaštvo in trpeče krščanstvo, ima se edino zahvaliti onemu božjemu Samarijanu, kteri je ostal na vek med nami v sveti skrivnosti kruha in vina, da nam bode živa zastava večnega življenja; ali ostane med nami vedno tudi pod podobo vsakega siromaka in reveža! On hoče, kakor to vsi veste, časnost sedanjosti zaključiti z onimi svetimi odločnimi besedami: nag sem bil in vi ste me oblekli; lačen sem bil pa vi ste me nasitili; v temnici sem bil a vi ste me obiskali. — Ta dva vstava, ki ji vidimo v Osieku, v gornjem mestu sirotišče, v dolnjem bolnišnica, slaba sta samo senca onega, kar v ime Jezusovo biva na tem svetu za siromake in bolnike.

Sveti Pavel apostelj imenuje Jezusa solnce pravice in ljubezni; pa kakor velikrat, vživajoč vsakdanje dobrote solnca na nebu, pozabimo, kar vživamo, in kaj smo dolžni njemu,

predsednik novega ministerstva. In ker je ruska vlada zavrgla tudi drugi pot stavljen predloge bečkega sestanka, namreč da morajo Rusi podonavske kneževine zapustiti ter se za Prut pomakniti, sklenile so zapadne države 12. marca 1854 l. s Turško odbojno in vdarno zvezo ter 28. marca Rusiji napovedale vojsko: bila je po padcu Napoleonovem prva, koje so se vdeležile tri najsilnejše velevlasti.

Rusi so se na Donavi vojskovali bezvpešno. Oblegali so zastonj Kalafat in pri Cetati so jih Turci napali ter premagali. Ali car Nikolaj ni hotel na noben način popustiti; on je odredil, da se ima po celej Rusiji vojska nabirati ter pošlje svojega prvega vojskovodja, nepobedivega starega kneza Paskijeviča na bojišče. Rusi vdarijo tudi čez Donavo, čeravno so poprej v ugovoru z Avstrijo in Prusko obljubili, da ne pojdejo; ali Siliistrijo je branil hrabro Musa paša in neki pruski topničarski častnik Grah; Paskijevič je bil pri obsedanju ranjen, zatoraj je boj obustavil 21. junija ter se čez Donavo v Vlaško umaknil. Cesar Nikolaj se je prevaril, da se bodo turški kristjani vsi vzdignili proti svojim krvolokom. Na Srbe je pazila Avstrija; v Bosni in Bol-

ki je prižgal svetlobo na obloku nebesnem: tako tudi nehvaležni svet velikrat pozabi, kaj je dolžan oni luči, ktera je v Jezusu razsvetlila ves svet; pozabimo, kaj smo dolžni oni sveti ljubezni, ktera se je iz srca božjega in s svetega križa preselila v srce človeško, da v vsakovrstni človeški potrebi skazuje čuda ljubezni in usmiljenja. Gospoda moja! Ostanite torej sveti veri vedno zvesti; ne dajte se z ničimur na svetu odvrniti od nje. Vi pojdete po svetu. Vse kaže, da bote razne ugovore proti sveti veri slišali; jaz ponavljam, ne dajte se z nobenim pregovarjanjem odvrniti od vere svojih očetov.

So ljudje, kteri v prenapetosti in drznosti svojih misli hočejo biti v slovesu učenosti in posebne darovitosti, in pravijo: vera je nepremeljiva, znanosti pa se ne sme nič upirati; prostori znanosti so neizmerni; prišel je čas, da vere mesto prevzame znanost. Moja gospoda! Res je, vera je nepremeljiva, kakor je Bog, njen izvor, večen in nepremeljiv. Sveto pismo lepo veli: en Jezus, en krst, ena vera. Tudi to je res, da so prostori znanosti, v kterih se ona širi, nepregledni; ali cilj vsaki znanosti je resnica. Resnica se pa nobena z umom človeškim ne stvarja, ampak samo odkriva; in značaj vsake resnice je nepremeljivost. Resnica zgodovinska, resnica matematična tisti značaj nepremeljivosti nosi na sebi, ki ga ima resnica svete vere. Predmeti, s kterimi se peča znanost, so večidel pozitivni in nespremenljivi; na primer filologija in naravoslovje, ktero se dan danes njeguje s posebno marljivostjo. Filologija se peča z najnotrajnim pletivom raznih narodov in odkriva skrivnost njihovih davnih in novejših zadev. Ona je jezike razdelila v razne rodbine in odkrila, kje in kdaj so razni narodi stanovali v jedni pradomovini in govorili jedni jezik; kako so se narodi kasneje razšli in razdelili v razne narode in razna plemena z različnimi jeziki. Pride čas, kedar se bo filologija (jezikoslovje) razvila tako, da bode razne rodbine med seboj primerjala s tistim vspehom, s kterim se dan danes primerjajo jeziki ene in tiste zadruge. Toda jaz kraj vsega tega znanstvenega napredka prašam, ali um naš resnice na tem polji stvari ali samo odkriva? Očitno je, da se filologija peča s popolnoma pozitivno stvarjo, da iziskuje ona dragoceno dedino, ktero je v

garskeje pa so turške čete vsako najmanjo buno precej zadušile. Rusija tedaj od tukaj ni imela pričakovati nobene pomoči. Samo v Grškeje se je začelo vse gibati; mrzili so Turku vsi prebivalci; mislilo se je sploh v Grškeje, da je prišel čas, ko sa ima osnovati novo bizantinsko carstvo. Ali francosko brodogradje je hitro priplulo v pirejski zaliv ter Grke sililo, da ostanejo mirni. In tako je ostalo samo pri hajdukovanju na Turke.

Zapadne vlasti so sklenile po naveščenju vojske priti v pomoč Turškeje z veliko armado. Lord Raglan, ki je kot pobočnik Wellingtonov v bitci pri Waterloo-u eno roko izgubil, prevzel je zapovedništvo nad 20.000 vojniki, a kasneje se je njegova vojska še povečala. Maršal St. Arnaud, ki je sodeloval z Napoleonom pri njegovem podvzetju 2. decembra ter od tega časa bil pri njem v velikej milosti, postal je zapovednik še večje vojske od 40 do 50.000 mož, ki so služili veči del v Algeriji ter bili navajeni na vse težave in trpljenja. Tudi princ Napoleon, bratranec cesarjev in vojvoda Cambridge-ski sta se pridružila vojski. Med tem je pa brodogradje englezko bombardiralo Odeso, ali samo na videz, ker je bilo v tem

teku dolzih stoletij človeški um zliil v razne jezike. Kar sveto pismo pravi o veri, to se isto tudi o filologiji ponavljati more: niti enega jota! ne sme um človeški premeniti v jezikih. In prav v tej točnosti in svestnosti stoji značaj in vrednost filologiške znanosti; in že sedaj se po vsej pravici reči more, da konečni rezultat te znanosti bode očitno dokazal, da je ves rod človeški prišel iz enega samega vira; dokazal bode resnico, ktera v sestavu svete vere ima prvo mesto.

Ravno to velja tudi o prirodoslovnih znanostih. Predmet njihov je po vse pozitiven in nepremeljiv. Niti Humboldt starih časov t. j. Plinij, niti Plinij naših časov t. j. Humboldt nista ne enega lasú v naravi premenila, ampak sta samo — i prvi i drugi — s čudovitim umom in delom svojim segla globoko v narave skrivnost, sta skrite postave v naravi spoznala s posebnim vspehom ter jih svetu razodela; in to je in ostane vekovita in nevsahljiva naloga teh lepih prirodnih znanosti. Vidite torej, da je vse to, kar se proti sveti veri zida glede na njeno nepremeljivost, zidano na pesku. Nepremeljivost je prav za prav večni značaj njene resničnosti; in vera, ktera bi se hotela menjati, bi ravno s tim dokazala, da ni resnica, ktera se spet ne menja, ter od človeka vedno zahteva, da se jej v oziru svojega lastnega dobička, svoje sreče in slave vda in podvrže.

Ostanite tedaj, še enkrat rečem, ostanite zvesti sveti veri in bodite prepričani, da bote po njej dosegli vse to, kar navdušuje tako lahko vaše mlado srce, to je: slavo in ponos svojega naroda, srečo in zadovoljnost svojo!

Stara „Presse“ in Slovenci.

Da ni drug smisel našega članka, nego zopet pravda z zastarelim židovskim listom „Presse“, to si že lahko vsak misliti more, kedor pozna naš na pol divji narod in našega barbarskega časnikarstva kulturne nazore, ki se nikakor ne mogo strinjati z naprednjaškimi, vse zveličalnimi žrtvami za obuditev vseobče svetovne omike velicij in vrlj sinov jake Germanije. Mi ubogi Slovenci smo v njihovih očeh malo ali nič več nego Indijanci severne Amerike — morebiti pač še bolje obznačeno: sami ljudojédi. Princip vsemu njihovemu po-

mestu mnogo englezke robe ter niso hoteli sami sebi škode delati.

Zdaj se odvaži pa še avstrijska vlada zoper Rusijo se vzdigniti, zoper državo, ki je Avstrijo l. 1849 iz hudih stisk rešila, in sicer zato, ker so šli Rusi proti ugovoru čez Donavo. Zatoraj sklene s Prusijo odbojno in vdarno zvezo, da bodete Rusiji boj napovedale, ko bi Rusija nameravala podonavski kneževini spojiti s svojo državo ter od tukaj vdariti čez Balkan v srce Turške. Vendar pa je Pruska še vedno bolj naginjala k Rusiji nego k Avstriji; to se vidi iz tega, da je bil general Bonin, ki je tolmačil zvezo prusko-rusko samoubojstvom Pruske, iz službe odpuščen in Bunsen, pruski poslanec v Londonu, drugač ljubimec kraljev, moral je zapustiti svoje mesto zato, ker je trdil z englezko vlado proti Rusiji. Vendar pa se je složil Friderik Viljelm IV. s Franjem Josipom ter sta zahtevala oba dva v neki noti, da se ima Rusija precej umakniti iz podonavskih kneževin. 14. junija je sklenila Avstrija s Turško ugovor, po kojem je bilo dovoljeno, da smejo avstrijske čete podonavski kneževini posesti. (Dalje sledi.)

kretu, da dosežejo svojo svrhu, je vrlo jasen: kedor se na prvi mah ne ukloni praporom lažiliberaliskim, smatrati se mora za človeka, ki se samo po vnanji obliki more priznati za kaj vzvišenejše bitje, a kateri je po razumu svojem jednak živalim. Te si človek sme že po zakonu Božjem, t. j. po zakonu naravnem, na svojo korist ubijati in jih zatirati, ako so mu škodljive. In v tem, ko se še vedno pisari po vseh listih svobodomiselnih proti robstvu, ko hočejo naprednjaki, da svit omike prodre tje v temine Afrikanske, uvajajo moderno robstvo v svoje dežele. Taka je torej humanitarnost zadnje četvrti našega stoletja, da se zatirajo narodi neizobraženi, kakoršni smo mi Jugoslovani z bratom si Rusom, kteremu se dajejo jako mikavni in lepi priimki: „moskovski kolos“, „gospodar tlačanstva“ in dr., narodu svobodomiselnemu pa in vsej naobraženosti toliko milemu — turškemu, da se podeli za njega izvrstno zdaj preustrojeno državo sveti mir, da samorejo kalf novih semen — reform — pognati, ter da se potler tudi to sicer malo zanemarjeno dete še le po toliko britkih skušnjah vrne na pravo pot (na katerej ni še nikedar bilo!), ter da bode ono z vso dostojnostjo, razširjajoč mejnarodno omiko in naj bi tudi z mečem, ako se drugače ne bi dalo, zavladelo na južno Evropo! —

Ako se torej s tega stališča ozremo na neki — recimo „objektivno“ pisani — dopis v „Presse“, ki sodi ob prihodnjih volitvah za ljubljanski mestni zbor in o Slovencih v obče, ne moremo nikakor, nad čim bi se mogli tu spodtikati — vse je tako resnično povedano, nikdar ne najdeš kake neresničnosti, kar se tiče razmer naše stranke proti ljubljanskim nemčurjem. Tukaj torej ne ostane nič drugzega, nego da živo priporočamo čitanje te prijazne in resnične „Presse“, katera res samo kakor dobra mati našteva razloge, zakaj da se kaznuje nje sprideni deca. In kedo bi tega ne bil vesel? Tu je še-le razvidno in jasno, kateri so vzroki, da se nam godé takozvane „krivice“, tu se očituje, kakó otroški sodimo mence, da nas gospoda tam na Dunaji in nje verni pooblaščenca v Ljubljani hoté zatreti — ne Bog obvaruj! — človek imej vedno svojo slabo natoro, ki se dá večkrat premotiti, da zagazi v nemogoče in za državno korist zelo pogubne ideje, katere se osobito pri nas Slovencih tako rade rodé. Gospoda, ki so bolj učeni ka-li, že dobro vedó, kaj je za nas in za-nje dobro in nas zmirom rešijo tudi le golih skušnjav. G. dopisnik, ki je najbrž kakov kulturoborec, s prav profesorsko ostrostjo obsojuje delovanje in ponašanje slovenskih odbornikov v mestnem zboru ljubljanskem. Kakor se samo ob sebi razumeje, ni „inteligentnejši del“ mestnega zbora, (kteremu pa ne prištevaj slovenskih odbornikov) zadovoljen z „glasovitim mizariskim mojstrom, Regalijem. Tu seveda je očito, kakó presedajo njegove obilne interpelacije in predlogi gospodom, ki se na to „umejo“, ker so študirali in imajo učene možgani.

Posebno opozoruje in povdarja omenjeni dopis „Presse“, koliko nevarno je bilo dosedaj sršenovo gnjezdo — gimnazija Kranjska, kjer so boje vse profesorske moči zgolj „sinovi matere Slave“, da-si bi mi po tem takem mogli konstatirati, da ima dopisnik fanazijo tako živo, da kedar v kazini morebiti naroči kranjske klobase, misli, da jé — slovenske gáde. Časnikarji na Dunaju tudi tega ne morejo prehaliti, da so tako dobro zadeli glavate pošasti — zmaja Slovenstva naj srednjo glavo, ter jo z jednim mahom odsekali v tem, da

mora prof. Glaser iti tje gori med nemške Mihce; to je res junaško — Herkulovo delo. Profesor Glaser je namreč, kakor je tam brati, znanega Nemcem sovražnega „Slov. Naroda“ sodelavec — kar toliko pomeni kakor: naj hujši barbar, — hajd v nemško Sibirijo z njim! On je v poldrugem letu svojega bivanja obudil zopet kranjsko čitalnico, ki je že skoro zamrla, zaradi tega se ima pribrojiti političnim zločincem in mati Šlezija naj vzame v varstvo tega nepokornega sina in naj mu pokaže pravi pot. Tam naj se pokorí za svoje krivoverstvo, kajti kdor ni rojen Nemec, mora se, kadar k razumu pride, spreobrniti, drugače — anathema sit!

„Presse“ nam tudi poasnuje nekoliko Stremajerjev odgovor na prošnjo, da se vvedó slovenske gimnazije; kaj bi namreč tu še prestrojili, ker je jezik, v kterem se na kranjskeji gimnaziji predava, skoro bez izjemka slovensk — torej domač. Škoda je poleg tega za Nemce velika, da tu ne podučujejo tako izdatne nemščini, nego da tudi to uče profesorji po rodu Slovenci, kteri pa, — kar se samo po sebi razume — nečejo svojemu jeziku na kvar in tudi nemajo onih finih sposobnosti, katere toliko zanimivo krasé predavanja divnega jezika nemškega po lastnih nemških sinovih na gimnaziji v Ljubljani.

Zelo mikavno je tudi to, da gospod dopisnik toži, da si izostali dijaki ne mogó služiti kot pisarji ljubega vsakdanjega kruhka, ker si niso prisvojili dovolj vsezveličalne nemščine. Vendar tu treba, da ga malo v tej zadevi potolažimo, kajti ako dijak niže gimnazije vidi, da ni sposoben ali v obče, da ni dorastel zahtevam modernih šol, izpozna valjda sam, ali ga napotijo njega reditelji, da si izbere drug stan, ki mu je bolj po vseči in tu gotovo ne bode tožil po nemščini, ako se vrne v hišo očetovo ter sklene biti raje pošten kmet kakor pa spriden študent. Sploh, da nam toliko častiti pisarski rod ne pomrè, skrbe v izobilnosti „kulturene baklje“ gimnazije ljubljanske.

Tudi v tem se ne skladamo z nazori „Presse“, ko pravi, da je nekov absolviran četrtošolec gimnazije Kranjske dobil res „mastno“ službo, za katero se pa malo kdo poganja, namreč da je ulice pometal. To ni nič čudnega, to je vsaj kakov posel, dasi ne Bog zna, koliko ugleden. A tu moremo z njim — ki je morda jedini te vrste — mnoge druge primerjati, ki so večši nemškemu jeziku, absolvirani osmošolci, in — niso nič. To je še hujša degradacija!

Naposled, kar se tiče poslovenjevanja primkov, moral bi bil gosp. dopisnik jasnejše povedati, v koliko se proti temu greši na Kranjskem zavodu, da smo Slovenci tako „neolikani“, da poslovnujemo popolnem njihova imena; kar bi bila že očita norost, če bi n. pr. kakega „Kreuzbergerja“ nazivali: „Križegorec“, ali „Wolfgang“ poslovenili z: „Volkohod“ itd.; to pa menda vsaj ni pregrešno, če n. pr.: pišeš mestu Woschnagg — Vošnjak; Leuz — Levec i. dr., kar se je pa ravno narobe proti volji dijakov in njihovih roditeljev po sili preminjalo pred nekaterimi leti na gimnaziji ljubljanskej. —

Tako torej, prljateljstva „Presse“, ostani tudi še zmirom v bodočnosti mila in milostna ubogemu zapeljanemu narodu Slovenskemu in svari ga materinski, da ne zaide v prevelike grehe, da bi se mu naposled ne pripetila nesreča, da ga proglasiš za vse opomine nema-rečnega, Nemcev nevrednega naroda, ki se na-

vzlic vsem nazorom neče ukloniti in pripoznati tvoje vrhovne oblasti! — Zdravstvuj! — Reški.

Politični pregled.

V Ljubljani, 5. marca.

Avstrijske dežele.

Na Ogerskem je govor [Sennyeyev napravil veliko hrupa. Vsi listi vradnih ne izvzemši pripoznavajo, da je bil ta govor za ministerstvo Tiszovo huda klofuta, in v tej meri, kakor veljava Tiszova pada, raste veljava Sennyeyeva. Razdraženost proti Tiszi bila je že tako velika, da so mu hoteli gredočemu v zbornico privrženci skrajne levice 28. febr. javno pokazati svojo nevoljo. Ker se je pa o tej reči zvedelo, nastavilo se je okoli zbornice vse polno policajev. Poslanec Nemeth je zaradi tega interpeliral ministerskega predsednika, ki je 3. t. m. odgovoril, da je mestni kapitan okoli zbornice razstavil policaje, ker je zvedel, o neki ministrom namenjeni demonstraciji. Kapitan zaradi tega ne zasluži nobene graje, pač pa mora pred tem svariti, da se takim rogoviležem od neke strani potuha daje. Po parlamentaričnem načinu, je rekel Tisza, nas v eni uri lahko odstranite, dostojnost zbornice pa zahteva, da se poulične demonstracije odvrnejo. Proti temu odgovoru, pristavlja „Vaterland“, se pač ne da ugovarjati, toda listi levičnikov bodo gotovo Tiszo opomnili, da je pred tremi leti sam osnoval take poulične demonstracije. Srbski poslanec Polit je vlado tudi interpeliral o turkoljubnih demonstracijah, pri kterih je vlada roke križem držala, dasi so v očividnem nasprotju z dose-danjo avstrijsko-ogersko politiko. Odgovora na to interpelacijo Tisza še ni dal.

Vnanje države.

Rusija je tudi svojo reservo ob Prutu razpostavila in se menda ne bo več dolgo obotavljala, ker odločno odbija nasvet nekterih vlad, toliko časa še čakati, da se bo videlo, kakšen vspeh da bodo imele državne premembe na Turškem. Pri nekem shodu rumunskih in ruskih častnikov povdarjala se je sloga med Rusijo in Rumunijo. Če bode treba maširati skoz dežele rumunske, rekli so častniki ruski, prišli bodo ne kot sovražniki, ampak kot prijatelji in osvobodevalci narodov, ki zdihujejo pod trinoštvom turškim. Ignatiev je došel v Berlin.

Iz Carigrada se naznanja, da je mir s Srbsko sklenjen na podlagi razmer, kakoršne so bile pred vojsko. V 12 dneh po podpisani pogodbi se imajo obojni vojaki umakniti čez mejo nazaj. Tudi se okliče popolno pomiloščenje. S Črnogoro se dotični dogovori še le vrše, ki bodo pa boje kmalo dognani. Turčija pa iz vseh zadreg še ni rešena. Iz Kotora se namreč 2. t. m. naznanja, da so se vzdignili Miriditi, in da oblegajo trdnjavo Puko. Derviš paša je iz Skadra poslal oddelek vojakov, neki drugi oddelek pa se je vzdignil iz Prizrena, da prime Miridite in reši strelnico.

Izvirni dopisi.

Iz Postojne 2. marca. (Občinske razmere.) V poslednjih številkah objavlja „Slov. Narod“ v več dopisih iz Notranjskega razna mnenja, ali bi bile male ali velike županije koristnejše za občinstvo? Jaz mislim, da velike županije, ako dobro vredjene, morejo v vsih ozirih več koristiti, nego razdrob-

ljene, male. Kakor sedanje male občine svoj urad izvršujejo, ni nikakor na korist občinstva. Više oblastnije takih občin v važnih zadevah za njihovo mnenje še ne poprašujejo. Ako pa okrajno glavarstvo le malih navadnih poročil zahteva, pride g. župan na stroške svoje občine sam pred c. kr. okrajno glavarstvo, ter tam ustmeno dotično zadevo po svoje razloži, kar se tam v zapisnik zopet po svoje zapiše. Od avtonomije in svobode se tem navadnim vaškim županom še ne sanja. Pa tudi velike županije, kakor nekatere zdaj svoj posel izvršujejo, nam niso na nobeno korist; torej je potreba preuredb v sestavi politične administracije, in novih volitev po prosti volji občanov brez vsega pritiska in sile neke znane stranke.

Kako se na priliko pri nas izvršuje krajna policija, vsakdo razvidi iz dogodb, ki so tukaj na dnevnem redu, katerih hočem pa le en par omeniti.

Vsako saboto vidiš po Postojni druhal o 40—50 beračev iz celega okraja od hiše do hiše, od stanovanja do stanovanja skupaj hoditi, ter tako milodaršine in corpore nesramno tirjati, akoravno imamo tukaj ubožne zavode za domače reveže. — Po stranskih ulicah, posebno na stari cesti, stoje prav na poti celi kupi gnoja, vsa nesnaga se izteka in zliva na ulice, blata je tam čez kolena tako, da bi se potnik skoraj ugonobil. — Koliko pa ta ognjusa in smrad v zdravstvenem oziru škoduje?! — Na ponočno rjovenje, tulenje (kar se tukaj petje imenuje) pretepe razbrzdanih domačih rogoviležev smo že navajeni; — kar se je pa na pepelnico po celem trgu godilo, to vendar preseže vse toleranstvo, ki se čestiteljem kurenta navadno dopušča. Zbralo se je namreč 10—15 ošemljenih pobalinov, ki so na pepelnico celi dan po trgu „ploh vlačili“, bobnali, trobentali, piškali in nespodobno zabavljali; — v hiše pridrlji, kjer so deklino odrašene, vmažani plohi v snažne sobe pritirali, tam surovo razsajali in od vsacega dekljča 50 kr. odkupa trjali, ako ne, da plohi popustijo in ga mu v posteljo položijo. Dosti jih je zahtevanih 50 kr. plačalo, da so se le sitnosti predrznih rogoviležev rešile. Ali ne velja tukaj hišna pravica? Kako to, da so imenovane šeme za svoj obhod rabile občinske reči, kakor boben, trobente in piščali, ki so bile iz dobrovoljnih doneskov nakupljene za tukajšnja domača godbo, ktere so pa nekaj pokvarili? Bi nam slavna županija ne hotela tega pojasniti?

Lahko bi več enacih zanimivih reči povedal, pa za zdaj naj zadostuje to kot ilustracija tukajšnjega, potrošnega občinskega nadzorstva.

Ni čuda, da pri takih okolšinah vse povprašuje, ali bodo kmali nove občinske volitve razpisane, da zopet na krmilo pride narodni, za naše dobro skrbeči zastop? Saj je triletna doba sedanjega občinskega starašinstva že iztekla; ali bo treba zaradi tega deželni odbor na pomoč klicati?

Domače novice.

V Ljubljani, 6. marca.

(Valvazorjeve kronike) nova izdaja vrlo napreduje; 5. snopič je tudi že prišel na svetlo, ki nadaljuje I. knjigo. Opozorujemo zlasti na prekrasno alegorično naslovno sliko v tem snopiču, ki jasno priča, da se je domovina saša že tedajponašala z geslom, katerega se tudi v sedanjih časih tako zvesto in trdno drži. Mogočna Avstrija namreč sedi na prestolu, pred njo pa se priklanja Karniolija, z deželnim gr-

bom na prsih, tej na desni „vera“ sè svetim križem, na levi pa „junaštvo.“ Vrh Avstrije je angelj držeč državno krono, zraven njega v prostem zraku angelj sedeč na orlu, ki trobi glasne besede: „Carnia fida Deo, Carnia fida Duci“ (Kranjska zvesta Begu, Kranjska zvesta vladarju) in pa „His formis illustrata novis patet orbe videnda“ v tej novi podobi pojasnena se svetu kaže na ogled. Vzdlaj angelja držeča napis: „die Ehre des Herzogthums Krain“ (slava pa čast vojvodine Kranjske.) Da, slava ti, domovina Kranjska! ki si bila in ki si še vedno zvesta svetej veri in preslavnej Avstriji! S tem geslom v srcu slavni Valvazor izrečno povdarja v svojem predgovoru znamenite besede, da ga je poleg ljubezni do domovine vodila pri svojem neumrljivem delu tudi sveta katoliška vera, ter odločno za neveljavno preklicuje, če bi proti njegovi vednosti in volji kaka reč nasprotovala veri katoliški. S tem je ovrženo tudi natolcevanje tistih, ki so nekaj trdili, da je bil Valvazor protestant.

(Dr. Val. Zarnik) je te dni v Gradcu dovršil odvetniško preskušnjo.

(Mestni odbor) ima danes ob 5. uri javno sejo, pri kateri pridejo v razgovor tudi volilne reklamacije.

(Umrlo) je meseca februarja 79 ljudi, 41 moškega in 38 ženskega spola.

(Beseda) v čitalnici ljubljanski je v nedeljo privabila obilno občinstva, vesel dokaz, da domača reč v Ljubljani živahno napreduje. Vršila se je po vsem lepo, posebno odlikoval se je mešani zbor, ki se je pokazal v toliki množini, da ga je bil ves oder poln; glasovi so se mogočno razlegali po dvorani. Gospod dr. J. Bleiweis je s svojimi črticami po Valvazorji o starih Kranjcih prav zelo kratkočasil občinstvo in vzbujal dobro voljo. Ob kratkem: poslušalci so bili z vsemi točkami na moč zadovoljni in so burno ploskali. Po besedi se je veči del občinstva podal še v spodnje prostore, kjer so memo dobre jedi in pijače skrbeli pevci in domači orhester še dalje za zabavo in kratek čas.

(„Turški list“) nam pritrjuje v tem, da nemčurska stranka pri nas nima naroda za seboj in je marveč sestavljena samo iz narodu tujih elementov. V sobotni številki 51 namreč navaja glavne stanove, iz katerih se naši nemčurji, ali kakor se sami drzno imenujejo, „verfassungsfrajndlarji“ nabirajo. Prvi zaklad so mu grajščaki in veliki posestniki, in na te je posebno ponosen, rekoč, da so si njih pradedi pridobili veliko zaslug za domovino, veliko slave, in da sme dežela po vsi pravici ná-nje ponosna biti. To tudi mi radovoljno pripoznavamo, in naše ljudstvo še zdaj slavi grofe Turjaške, Rauberje, Lamberge itd., ker so deželo branili proti Turku in si največ slave pridobili v bojih z dušmaninom. Taki so bili pradedi naših plemenitašev, kakšni pa so večidel njih nasledniki dandanes! Ali ne drže s tistim sovražnikom krščanstva in vsake, tedaj tudi prave ljudske omike, katerega so pradedi na vso moč preganjali in v boji z njim toliko krvi prelili? Ali bi se njih pradedi ne obrnili v grobu, če bi videli, kako se njih vnuki obnašajo, kako simpatizirajo s tistimi krvoloki, s katerimi so se oni na življenje in smrt bojevali, in z drugimi nasprotniki naroda in dežele? Naj bi le prišel kak praded slavnih kranjskih plemenitašev v kak zbor „konstitucijskega društva“, gotovo bi s svojim mečem vse razpodil, svojim vnukom pa tudi pokazal, kako se hrani spomin na junake, slavne može, in s čim se pridobijo zasluge za narod in deželo. Sedanjih nemčurskih plemenitašev

narod ne bo hranil v spominu, niti jih popeljal v pesmih; kajti o zaslugah sedanjih nemčurskih plemenitašev se ne da govoriti, ker jih vsaj za narod in deželo nimajo prav nič. Vso čast njihovim pradedom, ker so bili narodnjaki in pravi junaki, a naslednikom njihovim vse — kaj družega. — Drugi element, iz katerega se sestavlja nemčurska svojat, so trgovci, nekaj meščanov in breznačajnih ljudi; med temi je največ tujecev in renegatov. O teh smo že mnogo govorili, razložili tudi, zakaj so ti nemčurji; na te naj bodo ponosni naši nasprotniki, mi bi ne bili ter jih jim iz srca prepuščamo in smo ponosni na to, da jih pri nas ni; možgani takih ljudi ne tehtajo mnogo, ali pa so to možje, katerim se ne more dokazati nič slabega, dobrega pa celo ne. — Tretja vrsta „verfassungsfrajndlerjev“ so različni uradniki. Zakaj so ti nemčurji, to vsak ve; oni morajo plašč obračati po vetru. Na te se pa nemčurjem ni treba preveč zanašati, ker bodo brž na naši strani, ko potegne za nas prijazen veter. — Po tem bo vsak spoznal, da stranka, iz takih konglomeratov sestavljena, se ne more dolgo obdržati, ker ji manjka jedra t. j. naroda. Tak obstanek je od danes do jutri. Sicer pa bo zgodovina kazala, kdo bo poginil, ali narod slovenski, ali pa njegovi zatiralci nemčurji.

Razne reči.

— † Č. g. Janez Majnik, fajmošter v Žireh, je 2. t. m. umrl. R. I. P.

— Skrben občan. Piše se nam: Soseska B. ima vsako leto pred pustom svoje račune in proračune. Tudi letos jih je pravično in natančno dovršila, vendar je neki srenjčan godrujal, da niso prav. V pepelnico sredo župan omenjenega človeka pokliče k sebi, da bi zvedel, zakaj da mu srenjski račun niso po volji? Človek, znan vinski bratec, mu odgovori: „Zato ne, ker bi moral jaz še popiti 48 bokalov vina.“ Uboga družina, ki ima hišnega gospodarja, kateremu družega ni mar kakor vedno popivanje.

— Pravnopovestne (historico-juridica) spomenike Jugoslovanske, v katerih se nahajajo statuti in zakoni, in se dotične razmere nekdanje pojasnjujejo, jela je izdajati jugoslov. akademija v Zagrebu. Vreduje prof. Hamel; nov in hvale vreden napredek.

Eksekutivne dražbe.

7. marca. 3. Jan Stigel iz Zaverstnika (6500 gld.) v Litji. 3. Fr. Marenik iz Kroke (50 gld.) v Radolici. 2. Jan. Keržič iz Pudoba (3515 gld.) v Ložu. 2. St. Bajc iz Podkrajja (470 gld.) v Vipavi. 2. Mart. Jež iz Podbrega (645 gld.) v Vipavi. 2. Občini Famlje pripadajoče (3250 gld.) 2. Občinam Gaberčam pripadajoče (5800 gld.) 2. Občini Šent Mihele pripadajoče (24.000 gld.) vse v Senožečah.

8. marca. 3. Andr. Sigmund iz Poloma (1000 gld.) v Kočevju. 3. Ant. Zurl iz Morave (1750 gld.) v Mokronogu. 2. Jan. Hafner iz Labor (4879 gld.) v Kranji. 2. Jaka Strah iz Illove gore (1750 gld.) v vel. Laščah. 2. Jan. Tekavec iz Osredka (621 gld.) v vel. Laščah. 2. Anton Kastelic z Višnje gore (1430 gld.) v Zatičini.

Loterijske številke 3. marca.

V Trstu: 34, 50, 23, 13, 64.
V Lincu: 73, 18, 66, 7, 83.

Telegrafične denarne cene 5. marca.

Papirna renta 63.05 — Srebrna renta 67.95 — Zlata renta 74.90. — 1840letno državno posojilo 109.90 Bankine akcije 830 — Kreditne akcije 150.50 — London 123.35 — Srebro 113.40. — Ces. kr. cekini 5.90 — 20-frankov 9.87.